

Hebt u een opmerking naar aanleiding van een artikel? Stuur uw reactie in maximaal 150 woorden naar: redactie@historischnieuwsblad.nl.

Historisch

Nieuwsblad 25(2016)9, september

Aantjes werd te zwaar beschuldigd

In *Historisch Nieuwsblad* 2016/7-8 recenseert Hans Renders de door Mark Verheijen geschreven biografie van Harm van Riel. Verheijen schrijft dat er vrijwel niets overbleef van de aantijgingen aan het adres van CDA-fractie leider Willem Aantjes over zijn oorlogsverleden. Renders zegt dat dit onterecht is, daarmee implicerend dat er wel iets aan de hand was. Aantjes werd in het kader van de *Arbeits-einsatz* in 1943 uitgezonden naar Duitsland. Hij probeerde zich aan deze verplichte tewerkstelling te onttrekken door zich in 1944 in Duitsland aan te melden bij de Germaansche SS. Volgens plan zou hij naar Nederland worden gebracht voor een opleiding voor politiediensten op het landgoed Avegoor bij Ellecom. Hij werd echter door het SS-Hauptamt gemobiliseerd en ingedeeld bij de Landstorm Nederland.

Aantjes weigerde dit en hij werd opgesloten in het nazistrafkamp Port Natal bij Assen. Hier zat hij tot het einde van de oorlog vast. Eind 1978 meldde Loe de Jong, destijds directeur van het NIOD, dat Aantjes gedurende de Tweede Wereldoorlog als bewaker was opgetreden in Port Natal te Assen, dat Aantjes lid was geweest van de Waffen-SS, dat hij het Nederlanderschap had verloren en dat Aantjes er zelf voor had gekozen om in Duitsland te gaan werken. Dit alles bleek onjuist. In 2011 noemde toenmalig NIOD-directeur Hans Blom de affaire-Aantjes 'het grootste bedrijfsongeluk in de geschiedenis van het NIOD'. Uit later onderzoek bleek dat Aantjes' eigen lezing van zijn oorlogsverleden juist was.

–Willem Huberts

Naschrift: Loe de Jong verweet Aantjes zijn lidmaatschap van de Waffen-SS, terwijl de CDA-fractie leider zich in werkelijkheid bij de Germaansche SS had aangemeld. Dat De Jong hier een fout maakte, pleit Aantjes geenszins vrij. Aantjes bleef tot aan zijn laatste snik hameren op die fout van De Jong, om zo de indruk te wekken dat er helemaal niet zoveel mis was met het lidmaatschap van de Germaansche SS. De biograaf van Van Riel beweert dat er van De Jongs aantijgingen tegen Aantjes 'vrijwel niets overbleef'. Maar het is geschiedvervalsing om Aantjes vrij te pleiten alleen omdat Loe de Jong daarover een slordige opmerking heeft gemaakt.

–Hans Renders

Willem Aantjes zijn lidmaatschap van de Germaansche SS hebben gebagatelliseerd

AFBEELDING: IMAGISELECTIANG

Onaangepast wonderkind

Harm van Riel was cruciaal voor de VVD

VD'er Harm van Riel (1907-1980) leek zo uit de negentiende eeuw te zijn gestapt. Met zijn bolhoed, driedelig pak, dikke sigaar en Drentse accent was hij de lieveling van de linkse pers. Zijn provocerende uitspraken leverden sensationele kopij op, zoals in 1975, toen minister Pronk in beschonken toestand met zijn auto in een greppel reed. Van Riel zag een direct verband met het terrorisme in Europa. Van Riel was ongelooflijk belangrijk voor de doorbraak van de VVD in de jaren zeventig, maar vanwege zijn onaangepaste gedrag is hij nooit gevraagd als minister. Voormalig VVD-Kamerlid Mark Verheijen schreef zijn biografie, die leest als een alternatieve partijgeschiedenis van de VVD.

Mark Verheijen

met de secretaris van het partijbureau, Magda van Everdingen. Van Riel was ambitieus, maar tegelijkertijd onaangepast. Hij bouwde tussen 1954 en 1970 een nauwe band op met zijn chauffeur, die hij liet voorrijden onder de uitroep: 'We gaan de provincie bekijken.' Van Riel werd dan door het Zuid-Hollandse landschap gereden en na een middag-dutje weer op het provinciehuis afgeleverd. Deze biografie is informatief en vlot

geschreven. Onbevredigend is wel dat het boek lijdt aan een zekere oppervlakkigheid, en soms een verkeerde voorstelling van zaken geeft. Zo beweert Verheijen dat er 'vrijwel niets' overbleef van aantijgingen over het oorlogsverleden van CDA-politicus Willem Aantjes. Dat is onterecht. Scherp daarentegen zijn de analyses die Verheijen maakt van Van

Riels rol bij het vertrek van Hans Gruijters uit de VVD, wat leidde tot de oprichting van D'66. Ook ziet hij scherp hoe het kabinet-Den Uyl de steeds conservatiever denkende Van Riel beïnvloedde.

Hans Renders is directeur van het Biografie Instituut van de Rijksuniversiteit Groningen.

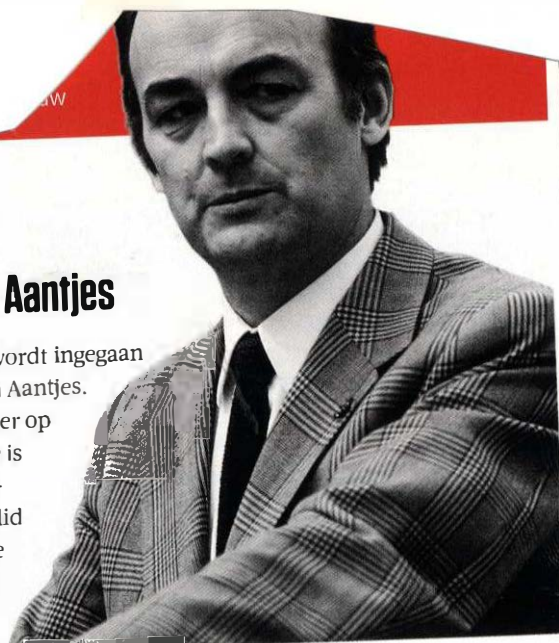
Harm van Riel. Een rechtse provo
Mark Verheijen 272 p. Boom, € 22,50

Historisch Nieuwsblad 25(2016)7/8, juli/aug, p. 91

Oorlogsverleden Willem Aantjes

In *Historisch Nieuwsblad* 2016/9 wordt ingegaan op het oorlogsverleden van Willem Aantjes. Het verbaast mij dat niemand eerder op de voor de hand liggende gedachte is gekomen dat Aantjes met zijn Germaanse SS-verleden automatisch lid was van de Totenkopfverbände die ook alle strafgevangenen in ons land beheerden.

–H. Nieuwenhuijsen

AFBEELDING: IMAGISELECTIANG

HN 25(2016)11